UNU PRIVELIŞTI

B. FUNDOIANU

Un pescar înalt ţ'nea în mîini o undiţa cu o stea într'o apă strepezita de bolovani cereşti, ocolită de un ţarm călugărit de sălcii unde glesnele se vindecau dintr'o căldură a pescarului, din vorbele lui ca foi terapeutice, dintr'o minune a înfăpturilor sale de demiurg diafan. Braţele desfăceau stoluri peste adormirea în clătinare a plantelor, peste clocotul vîntului. Un pescar şi totuşi un vînător desena în aer cu o linie de vedenie, cerbii unei cavalcade urnite cu o goarnă de alămuri subterane; vînători scrise în piatra cu degetul bolnav al scormonirei adînc în suferinţa şi'n mîngîiere. O ureche poate fi un continent în care singurul locuitor eşti tu, peste bălării şi peste mătăsuri. Şti într'o tolbă plină de săgeţi, atîtea inimi de păsări absente, pîlpăind în hărtiile ascunse prin buzunare, în cuvintele captuşite în memorie. O lampă opreşte la o fereastră ca o amazoană dintr'o mitologie diminuata de asfinţit şi fruntea prosterna o umbra marmoreeană peste filă. De aici începe desenul existenţei tale fluide în neştiut; de aici ochiul goneşte o căprioară peste o durere plăcută şi bănţuita ca o holdă de viezurele de jad al poemului. In gravuri talgerile sună miracolul dintre spaţii, un cuvînt e o pînie pentru topirea ta spre o revelaţie care e înăuntru. Răsfrînta o lume de castele cu turlele pieptanate de nouri şi de fulgere, cu toată neliniştea şi cu tot zbuciumul unei inimi devastate de savane cu uraganele din scoica.

Sunt cîţiva ani de cînd într'o capitală moldovenească universul era fecundat de o ceată de adolescenţi temerari în urnire. O pavază pe fondul unei lumi literare îngenunchiind, ridica o tinereţe nouă şi prin parcurile serii, prin lanurile lecturei şi printre alei de lungi plimbări în curcubee şi disertaţii, erau copite de înger acelea cari izbiau talazele lipite de suflete ca mărci pe un plic cu alte destinaţii; de suflete rezonante în tăceri, de „tăcerea cere spărgea ca un bolid în noi". Vidul era în el poate un megafon al liniştii, al luminii, un tîrnăcop al tăcerii săpînd în carne o caverna de animal vorbitor cu cerul, de animal devorîndu-se în muzici subterane, în cuvinte ca'n maxixe şi'n reverii ca printre ospeţe. In lumina straluciau ascunzători, unde cuvîntul rotunjia aţigele ca frunzele de os ale mănii, călcate de herghelia în nisip a furtunilor.

Era o primăvară subtilă şi înspumată în zarzări, sau era o primăvară cu armuri de fier, cu spade trase din crini peste un zăt de lebădă plutiind deasupra capetelor ca o sondă de pene. Era o moldovă bătrînă şi duioasă în care microbul nou venia cu scarpenul din cetăţile electrice şi făcea ravagii prin sufetul clătinat în podgorii şi'n cîntecele ghintuite de puşti. Printre ei poemul se infiltra, fiecare atom al lor era un turn de fildeş şi literatura era ţeava prin care sufletul se urca la cer, gătit cu rime şi cu beteli; era o umbră viorie călătorind sub piele ca o corabie spre indiile de vitralii. Era prin zăplazurile vechei Herţe tot soarele căzut în bălţi de lumină, boii se frecau de bătrînele Thore în cari ovreii barboşi c'tiau: *Şi aşi iubi o piatră cu scrisul ovreesc, şi casc în care n'a trăit nimic, de după geam decât pustiul;* în boii limpezi întorcîndu-se prin foi.e serii cu pasul deschizînd praştia de suc a poemului, nostalgia unui loc din care nici n'ai plecat. Vinurile tari ardeau în septembre ca mangalurile în ciorchinii ca ugere de forţe din suflete şi din vii. Ovreii erau gîrbovi de exegeze şi de rituri şi ca umbre treceau prin lumînările anilor, prin urzeala de fantome şi uliţi — şi singur un ochiu ca un pîndar îi surprinde din ascunzatoarea de cerneală şi — o lacrimă îi scalda în tristeţea poetului. Era pe vremea pe cînd barbile năclaite cercetau şi mîzgăliau deabia sensurile poeziei eminesciene, cînd Fundoianu venise cu o lume de înţelesuri noui, cu vorbele în alte chervane, cu alţi telegari înhămaţi la sintaxă. Fundoianu aducea pe umerii lui ososi şi vizionari şoimul alb al unui alt glas, lîngă trompeta asurzită de monotonie şi de repetare în aceiaşi. Aducea un suc tare dintr'un pămînt pe care l'a argăsit cu lacrima bucuriei şi cu veghea sa şi găsiai din 1913 pînă în 1923 un călăreţ bătînd pe jos tot ţinutul unei paragini de stele, căutând prospeţimi noui, metalele unui alt aliaj.

Un ascet se înfrupta din trandafirii buretoşi ai pietrelor, un sfînt punînd cu depaşire nimburi pe viaţa mizera dinprejur, exaltând'o pînă la semnul de înţelegere cu Domnul: poemul. Fundoianu a adus în acest răstimp vorbei şi cîntecului romînesc — cu Arghezi, Vinea, Galaction — o musculatură nouă de dantele, o înflorire alta, saturînd în adînc rădăcina virilă şi feciorelnică a poemului romînesc. Şi recunoşti de atunci, în mulţi urmaşi pe versuri ce pe aripile fluturilor urma degetului său, deget suprapunând polen, polenul unei sensibilităţi şi a unei pleoape de heruvim.

Vremuri de glorie noua şi prefaceri a zămislit o generaţie numai de cîţiva înşi suficientă să împingă cu un veac poetica romînească — sărisem de la semănătorism, de la Malherbe — la Jammes, la Baudelaire, la Laforgue — o generaţie de prieteni, o p etora de vizionari cari au tras — în cîte suflete de atunci? — adînc brazda spre nestimatele unui izvor în bălării şi în extaze. Telescoape.e înfundate în piciă, cineva le-a ridicat cu un

BCU Cluj / Central University Library Cluj

umăr de intuitive ecuaţii stelare, spre limanul unui cer în care plopii se adăpau în azur, romantismul adolescenţii se revărsa pe pletele pieptănate de rime şi sufletul le era totul pe mîini, gata de împarţit fiecăruia pe podgorii legănat ca o talangă între ciorchini.

La un moment sterp de monotonia unui ţinut prea fecundat, Fundoianu s'a depărtat spre o cupolă — mai adîncă ale căror glasuri le iubia încă de aici şi unde-l chema spre alte aventuri avatarul din el; unde-l aştepta o revelaţie pe alte geografii lăsînd în urmă generos şi senioral plaja încă fierbinte de prietenie şi de scoicile solare, ecoul încă îndrumător al probităţii lui integrale. In ochii prietenilor a rămas adînca nostalgie după prietenia lui covîrşitoare, după savanta şi umana lui comprehensiune pentru poem a poemului însuşi.

Din depărtări Fundoianu încă ne iubeşte şi o mînă prin suflete mai ţine strînsă sabia mărturisirii de fiecare clipă a prieteniei şi iată-l revenit în pămîntul natal şi încă odată se deslănţuie şi se aminteşte nunta amară a Priveliştilor. De sus butiile cu heleştaiele de struguri trosnesc, tipsiile în amurg au sunat pintenii ospeţelor din poeziile sale. Ca o panoplie iar printre noi epoca de atunci, epoca întîiei pubertăţi revine, cavalcada unui deceniu cu armele încă fumegînd, cu golopul încă auzit în clopot, cu ecoul luptelor atîrnînd ca o beteală. Iar trece printre noi cavaleria vie şi mută a extazului ca'n aquarii frunzele de aramă ale peştilor, cîntecul pe năsălii al unui *poet mort prin 1923.*

Ne-ai adus şi ne-ai aşezat la masa unui banchet retrospectiv. Am citit Priveliştile. Nu, nu e uscat în cupe mustul Fundoiene! Nu e astîmpărat în sînge clocotul şi telegarul în zăpezile bătute de zăbală, mai goneşte ireal dîmbul unde nimbul l'ai lăsat să-ţi cadă ca o potcoavă, de care te simţiai îngreunat şi şlefuit ca de cenuşa cuvîntului odată ars în amforă şi'n neant. L'ai lăsat să-ţi cadă şi ai trecut cu epoca, cu o potcoavă nou crescută din copita de fildeş încrustată în tine.

Pentru această nuntă chiuind din nou, pentru izvoarele sîngelui vechi, deschise din amnare, îţi mulţumim azi, Fundoiene, Prin atavicul poeziei de-atunci mişcările noastre te îmbraţişează poetule şi azi şi'n visul cărţii apărute te plimbă încă odată peste fruntea pe care de-atunci s'au suprapus noui cruste de opal.

Pentru înfiorarea şi tresărirea din cuvintele spărgînd capsa poeziei, entuziasmul nostru se ridică pînă la surîsul tău de magnezium—acest polen al electricităţii—şi te sărută — **stephan roll**

B. FUNDOIANU

PRIVELIŞTI

XI

Fagii au frunza groasă ca ploile s'o bată;
şi toamna asta'n sînge ca o panglică lată
şi rîul care-şi spală dinţii de bolovani.
. . . De ce descoşi din lucruri figurile ca'n bani
scoşi din pămînt, cu slove chircite şi impure?
Am cunoscut deodată răcoarea din pădure.
Am întîlnit fagi roşii şi veveriţe mici
cu coada lung stufoasă şi fără ochi. Pe aici
unde tăcerea cîntă la patru mîini pe ape,
ai vrea măcar privirea s'o ţii în loc sub pleoape,
şi cauţi îndărătnic să ştii de ce-a căzut
de-aşa de sus lumina cu buzele în lut.

1919.

XXII

Rodich

În seară, porumbeii din curte, pe asfalt
au în priviri tăcerea unui climat mai cald
şi mersul lin, de parcă s'ar clătina pe-o strună.
Visez la porumbeii cei albi de pe lagună;
apa îi face poate atîta de cuminţi?
ai vrea din vechi balcoane, să le arunci seminţi.
Cînd orele bătrîne aruncă'n turnuri noapte,
uzi de tăcerea lungă, de sînge şi de lapte,
par nişte urne pentru cenuşile din morţi.
Steaguri de pace, uite-i ca şi'n trecut, în porţi
şi-aşa cum stau, de parcă nu-i învecheşte timpu
— Veneţie, porumbeii au sufletul tău simplu.

1921.

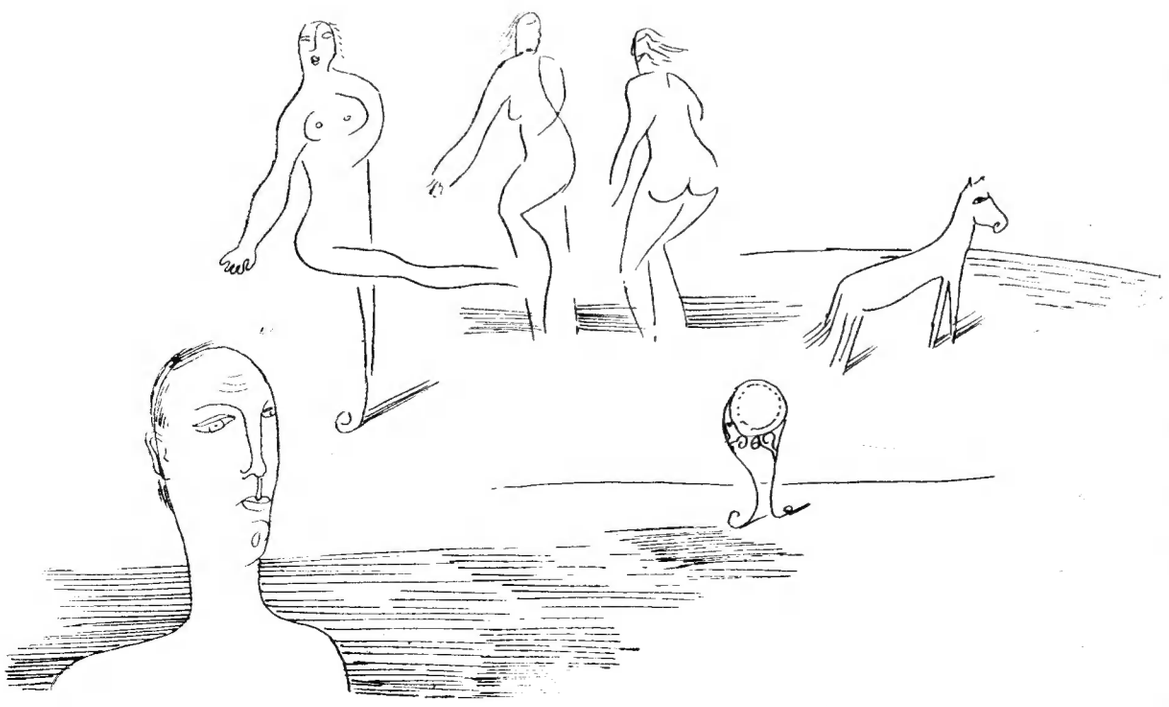

: desen de victor **brauner**

LUCARNĂ

Dorinţa mea rămasă
să umfle un catart,
vrea porturi de amiază
pe ţărmuri care ard.

Aer sărat! Pucioasă!
Furtunile au spart
băşica luminoasă
a zilelor din Mart.

Catartele de spumă
s'au adăpat cu lună.
Ce matelot bătrîn,

a mai păstrat, mecanic,
(surd, cocoşat şi spîn)
credinţa în titanic?

1923.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

O M A G I U

Eu sunt ca un sălbatec, prăpăstios castel,
Din care cavalerul e dus în cruciadă.
Au prins rugină roibă, lăcătile de oțel...
. . . . . .

...atît îmi amintesc, dintr'un poem, publicat de un băeţel de 14 ani. Minulescu ? Nu. Dimpotrivă : foarte Fundoianu. Solid debut. Făgăduinţă fără tăgadă : într'o ţară unde Victor Eftimiu, Rebreanu, Ibrăileanu sunt personalităţi de primul rang.

Dacă stăruia, dacă nu era evreu, dacă ar fi renunţat la intransigenţa sa, dacă ar fi rîs de ţara românească şi ar fi linguşit apoi pe politicienii ei, Fundoianu se consacra poet, ar fi ajuns. Fundoianu a ştiut însă că *un om* nu poate renunţa la nici un atribut al său. Un om dibuie, ca să se găsiască, experimentează ca să se piardă. Deaceia : nu ştia romîneşte. Deaceia, era obiectul de bîrfeală al Capşei, deaceia n'avea talent. A fugit de sineşi, de noi.

„Cultura Naţională" i-a scos postum placheta de poeme *„Priveliştti"*, poeme cari au murit în catastrofa de c. f. r. *„Integral"* dar şi-au supravieţuit totuşi. Au apărut *„Priveliştile"*. Vor mai apărea şi poemele lui Ion Vinea — şi s'a încheiat adolescenţa unei generaţii a revoluţiei estetice...

„Priveliştile" ce drumuri spre un trecut ce nu se poate renega! (Va apărea ca naivitate într'un viitor, poate, apropiat, să auzi că un evreu s'a botezat, că un poet s'a convertit la mistica revoluţionară şi se reneagă pe sine din trecut!)

Lui Fundoianu i-a plăcut să vorbiască pentru posteritate : posedă certitudinea. Deaceia, fanaticului meu camarad din 1921, nu i-am mărturisit niciodată că peste umărul plecat al literaturii, rîd de literatură, mă îndoiesc de preţul ei. Mă înşel, cred mai departe : e viaţă. Dar slovele sterilizează. Şi apoi ce întindere între sentiment şi cuvînt: Atunci îmi plăcea să mă amestesc cu B. Fundoianu de toaca dela schitul Darvari, de clopotul care sună ca trandafirii învolţi, de Arghezi din „Stihuri", de simpla umbră rece.

Dupa amiezi de adolescenţă întîrziată.

Mă îndoiam de literatură ; de cuvîntul lui Fundoianu, niciodată. B. Fundoianu avea dreptate. Şi Alexis Nour avea dreptate şi anarhiştii aveau dreptate. Doamne, cît de multă lume avea dreptate!

Fietece imagine descoperită, ce chef!

In atmosferă de dubiu şi besnă au născut „Priveliştile". Trăiam atît de împreună cu autorul, că, par'că le-aşi fi scris. Poetul s'a sinucis în Ianuarie 1923. Moştenirea lui au preulat-o cîţiva cari au ajuns destul de bine. La Paris, trăeşte astăzi un nepot al său, care îi zice Benjamin Fondane...

Rămîn totuşi dator „Priveliştilor" un articol.

ion **călugăru**

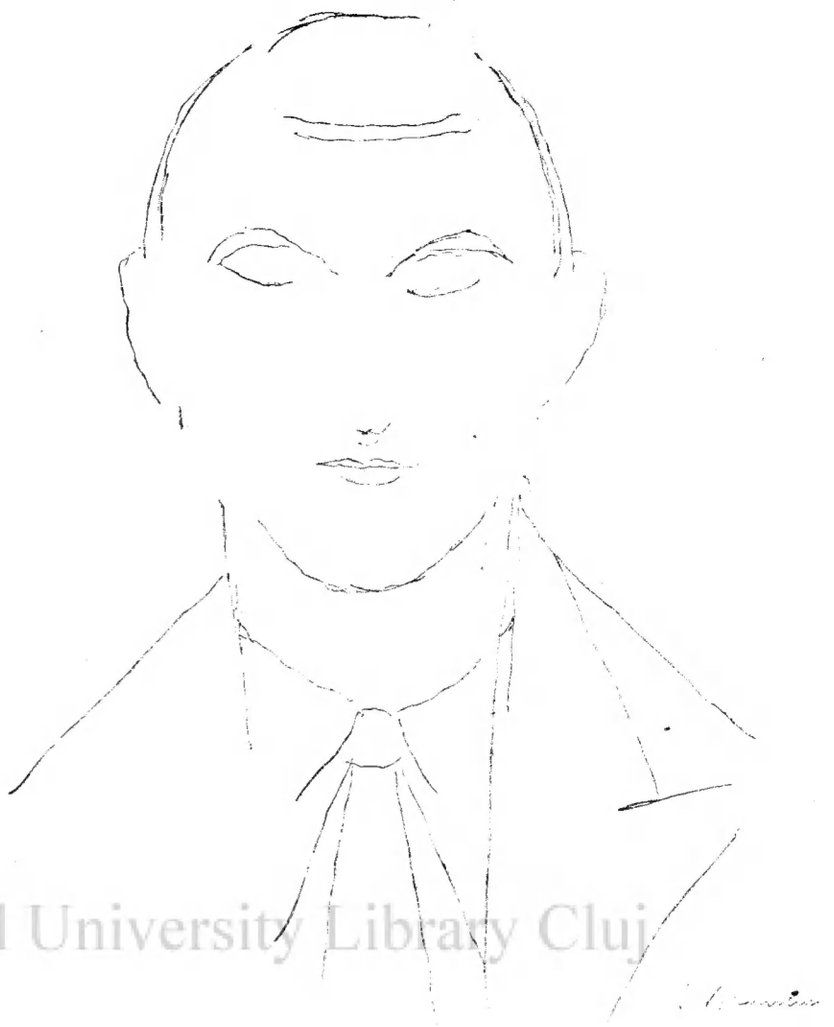

B. Fundoianu — desen de c. **brâncuşi**

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Monotonie

Anghinare la un semn
de câine botriocefal
urcă inima de lemn
în pendulul unui cal.

Şi-un cangure de ghiaţă,
sub un ceas ce-a stat la şase,
pentru nufării curioase
ouă nasturi albi şi aţă.

dan **faur**

Poezia nu-i o funcţiune socială, ci o forţă obscură care-l precede pe om, care-l urmează. Din toate părţile privirea ei ne surîde, ne măsoară, ne aruncă serpentine şi obuze. Ţinuta deci e de rigoare. Puţină eleganţă, puţină demenţă, Domnilor! Tot viitorul *pozitiv* depinde de atitudinea pe care ai avut-o pe frînghie în timpul dansului de groază.

Din prefaţa „Priveliştilor"

RADIOGRAFIE

O confesiune, o oglindire în sine și în afară, cu succesiunea imaginii bruscă, cu trecerea prin atâtea pene de păun în iradierea de banchiză a ideii rămase departe în urmă. E desigur și amintirea unui viitor intangibil, e și trecerea fără noimă și ordine a unor ceasuri regăsite, cum prin rochia în formă de malakoi a vântului semințele se învârtejesc și fecundează. Dar decе neputința de a mă arăta așa cum sunt, decе în locul amarului, prin cerneală se desface un orizont caleidoscopic, decе prin operația de depunere la fund în cristale a cuvintelor, este o exaltare și o „variantă" — de cele mai multe ori neadevărată — a ființei căptușite pe dinăuntru cu zmeură, cu urzici și cu tenebre. Am voit înscrierea crudă ca o balafră pe față, gândul de otravă dat în spectacol fără nici o podoabă înșelătoare, fără intervenția ochiului propriu, ca o deschidere a pântecului dinaintea acestui chirurg în celula minimă a confesionalului, privind printr'o lupă de dogme la intestinele de ringlode ale lacrimei. Și totuși repet: va trebui să accept și cea din urmă renunțare: ceeace a trecut prin peniță nu mai e alăturarea de elemente chimice din suvenirul clătinat pe o suprafață de aiurare.

Atunci sub frunte e un acuarium cu dungi vinete în ecouri și peștii multicolori, ca niște funde de catifea în tonuri, sunt fășiile rămase între alge la fund din naufragiul amintirii.

Ar trebui să precizez aceste linii întrevăzute în tremurarea unei lămpi cu accente de pian, cum în trecerea ei prin nori mâna lasă dungile viorii mai târziu păstrate într'o Evanghelie a zării, în vreme ce prin rădăcini un clopot de arome se umflă și trece peste coroana pădurii, ca o goană fumurie de cerbi. Știu că piciorul mi-alunecă pe frunzele putrede adunate ca un puf al tăcerii umede și că după fiecare copac, obrazul care mi se revelează e altul decât cel așteptat.

Dar în nări e o tremurare cum pământul se aburește și respiră prin pietrele poroase după ploaie cu o bucurie de nimic oprită în puzderia de cristale de zahăr candel în dantura aerului limpezită. Ecouri dintr'un adânc al ființei revin la suprafață ca vocile sirenelor ucise și trupul învârtit ca un coinac în spațiul cu vâjâituri toride, vrea la fiecare atingere cu bulele de aer să se destindă asemeni acestui armăsar pursânge legănat într'o eprubetă de emoție peste balustradele de verdeață. Unde sunt în clipa aceasta? Și cuțitul care zgârie obrazul de azur al făpturii, nu-mi va potoli decât în parte foamea ca o arenă cu lupta cocoșilor de lucernă, cuțitul care ar putea fi un felinar de sânge în hruba cărnii mele încă fragedă și suplă. Dacă am fugit de figura ta cerșetorească apărută de atâtea ori la bifurcațiunile halucinante ale serii, a fost din teama unei suprapuneri de desen și de profil. A fost balconul din care membrele se rupeau ca aripile de fluturi și îmbrățișarea îndrăgostiților îi ducea într'o exaltare spre invizibil ca un alai de regi.

Mă arunc pe mine însumi ca pe un pumn de monede în hohotele de vânt și certitudinea de a mă ști și voi dinaintea cascadei de brad a mesei de scris cu dosarele și bonul de plată a legii alături, nu e decât refugiul împotriva obsesiei alunecării somnambulești pe luciul de heleșteu mort al ferestrei, a acestui frate clătinat și topit în aventură, cu o mască de suferință pe surâsul devenit imobil. M'am gândit deseori la tine trecut prin viață (unde te vei fi oprit, unde ești acum la ce nouă întortochiere a destinului?) cu o crucificare lentă, ca un mers fără conștiință prin păturile de evenimente, ca o rostogolire de avioane prin pungile de vid. Era o înfrigurare în orice gest, o neputință de stabilitate, un cancer rozând pe dinăuntru spiritul, un uliu al spaimei rotind continu peste huiubul cenușiu al ochiului. Te-așî fi asemuit lui Prometeu în vreme ce neliniștea ca o acvilă îți rodea ficații, cu goana febrilă și fără sens pe toată harta Europei, dacă aceea ce te abătea ca pe un lan în furtună, ar fi fost pasiunea incendierii unui amnar. Recunoșteam în tine toate semnele somnului ca oboseala frunzei de lipan cu cearcănele de unde împrejur și erai întreg parcă răscolit de o sete, o sete cumplită care te făcea să tragi o linie de nenorociri peste toate drumurile croite.

E de prisos să arunc un lasso să prind turmele de gânduri ridicate în două picioare, încălecându-se, vrăjmășindu-se ca taurii. Undeva în ogrăzile de cer reamintit, câinii de vânătoare trec ca niște draperii prin rândurile de servitorî ducând în mâini torțele din care un păr de nămol se despletește în respirație, se imprimă în cântec. Fiecare vorbă, ca un strugure strâns între degete, deșteaptă o sonerie amară. Trag la scară rădvanele cu mirese otrăvite, Firește, cum s'ar putea să nu-mi întorc fața dela regulele hotărâte ca acele costume gata agățate strâmb în vitrinele de glicerină? Știu că cititorul va trece nedumerit prin rândurile acestea așteptând mai departe înțelesul, ca nepriceputul ospătat cu anghinarie dând la o parte foile mustoase și fecunde pentru un miez pe care niciodată nu-l va avea, Nu poate fi vorba de acea cronologică (!) înșiruire dela „copilăria duioasă" sau „tristă" la „tinerețea zbuciumată" etc. Amintirile [1]) alcătuiesc un costum de clown cu culorile năvălind deavalma, clarul mediteranian stând alături de clopotele sumbre ale nordului. E trecerea cu luntrea, prin săbiile late ale păpurișului în deltă, cu izbucnirea păsărilor ca păpădii, cu țarpele ca o fundă la gâtul vieții în devenire a cuibului. E de ajuns să renunți la controlul imediat, să-ți lipești fața de petalele mari ale ecoului. Fundoianu. E atâta viață umezită în ochii lui verzi și glasul aburește ca o cireadă în amurg, e o emoție stăpânită, e cunoașterea și apropierea amănunțită zile dearândul cu împărtășirile despre poem, despre neliniște, între orele ca niște ziduri cu date statistice și accidente, cu ordinul șefului de birou ca o baghetă peste spinarea de cămilă a după amiezii'

Nu-mi pot, dinaintea „Priveliștilor" opri curentul cald revărsat dintr'o Floridă a iubirii și nici acele uimiri de a prețui pe lângă frăgezimea versului, înțelegerea și neobosita preocupare a ființei supramateriale într'o apoteoză de carnaval și de biruință. Dacă ar fi să aduc aici numai mărturia emoțiunei mele pentru „Priveliști", atâtea versuri care învățate pe dinafară în adolescență[2]) ca și acele ale lui Bacovia sau

Arghezi, ale lui Ion Minulescu, Maniu sau Ion Pillat, aveau să-mi fie treptele pentru încercarea sintaxei de mai târziu, dacă ar fi să strâng în palme poemele acestea ca pe niște metanii sau ca baghetele de ebonit care să-mi transmită curentul electric al extazului, atunci inima mea întreagă cu pământul răsturnat de fiarele de plug ale chiotelor, din silabe ar lăsa îndeajuns să se străvadă solarele râme și elanul stratificat.

Dar eu mă plimb prin glastrele cu imagini zvâcnînde, ducând în mâini amintirea chipului tău Fundoiene, cum căutătorii de izvoare se lasă conduși spre firicelul șipotului, de vibrarea ramurei tresărind magnetic. Fiecare poem e un borcan cu pești vii. cu țâșniri de frăgezime și de legumă răcoroasă.

E ca o trusă de voiaj cu sticluțe, cu substanțe tari, cu un itinerar printr'o înfiorare de oglinzi. „Priveliștile" sunt aici cu magica trezire a unei lumi prin țevile plantelor, prin botul astral al vacilor, prin ferestrele prinse în horbota uliților provinciale. Dar mai e și întreagă ființa ta creată pentru poem și gândire cum pentru vânt marile orge ale morilor aeriene. Îmi amintesc atenția și emoția pentru descoperirea unor noi Indii ale lecturii. Câtă bucurie era pentru tine reținerea unui vers înfiorat, cum memoria ta ca un rubin păstra toate reflexele poetului iubit ! Dar incertitudinea, dar tremurarea vocii la vestirea reînoirii în altă limbă a sensibilității tale !

Și cum aș putea să uit înțelegerea, entuziasmul tău pentru împărtășirea acelor călătorii din poemele din „Ulise" pe care în orele de birou încă ți le citiam cu dubla emoțiune a lumii deslușite în mine și a riscului de a fi surprins de Inspectorul sârguinței funcționărești.

O comuniune care s'a păstrat deasupra distanței ca praful alb al aripei de rândunică plutind peste anotimpuri. La lectura unei pagini de spumă, inimile noastre bat aidoma ca două minutare însemnând o oră identică. De câte ori, după ce pătratul de metal al unui compartiment m'a dus departe de refugiul Parisului tău, nu m'a durut lipsa miraculosului sprijin al înțelegerii, al transcendenții tale. Ar fi să încerc încă odată aici dece dinaintea atâtor zădărnicii, izbutesc totuși să nu acopăr cu o negație deplină și facultatea acestui flux interior : scrisul. Scriu nu numai „pour me donner une contenance" cum, dacă nu mă înșel, chiar tu Fundoiene ai spus-o, dar pentru posibilitatea oricât de redusă, de a suprima cu o cizelare de cuvinte atâtea asprimi dintre spațiu și timp, de a inventa pentru o odihnă între lebezi de sticlă leagănul care să fie și respirație și havuz. Scriu cu gândul nedefinit de a mă transforma cu încetul în însuși steagul de cerneală prin care cavaleria chiotelor se desface așa cum pe geam picăturile de ploaie se unesc într'o eflorescență de lacrimi și de funde. Scriu știind că-mi joc cu un brelan de vocale toate avuțiile veșniciei relative și că în cartea trasă la întâmplare va putea fi parola care să-mi deschidă porțile ferecate sau blestemul care să mă ducă la pierzanie.

■

Scrisul presupune o elevație, o transfigurare, o trecere „dincolo", pe care cu un limbaj devenit insuficient, va trebui să o numesc inspirație. Poeții și crucificații, proorocii îngropați în mâzgă între miracole și lei au cunoscut-o întotdeauna.

Vocea și litera ta înlocuite cu o voce și o literă venite pe unde de plus, într'o ploaie inefabilă a nevăzutului. Poetul trece prin oglinzi concave, prin globuri de cristal legănate în aer, printr'o clorofilă a acestei plante verzi peste peretele minții. Depe o treaptă pe alta respirația se face mai apăsată, pieptul simte umflarea unui abur de constelații dese. De aici e ținutul pe care nici un geograf nu l'a hotârnicit pe cartoane sulemenite, pe care nici un dicționar nu l'a transcris în dialecte și declinări. Ochiul și penița urmează un contur insesizabil, prăvălirile sau urcările se fac cu o facilitate extraordinară, fiecare pasăre e la locul ei surprinsă de atâtea ordine interplanetară, cu totul străină de aceea a oamenilor. Miști o frunză și armonii divine sar pe scările de marmoră măslinie.

Clatini o mână și havuze cu pești năvălesc în odaie. Te ridici în vârful degetelor și o exclamare de mirare îți scapă dinaintea peisagiului în cascade neașteptate. De unde au poposit atâtea cuvițe de îngeri aici ? De unde s'au deschis porțile pădurilor și ale apelor și a venit o odihnă de pufuri cu rezonanțe nebănuite, cu ecoul unui cer căzut în scoica acestei cești de cafea, cu o plutire diafană și albă, cu un braț de lapte în jurul gâtului însetoșat. Această trecere dincolo, această translucidere, această INSPIRAȚIE rezervată într'un compartiment invizibil în realitate numai acelor câtorva care sparg cu fruntea lor cartonul măruntei existențe, se va împărtăși totuși unanim în suprema înălțare din viață în moarte. Revelația din poemul oricât de hermetic se cuvine tuturor în apoteoza spasmului ultim. Peste poet în însăși bucuria celor mai intense ,desfușurări, semnul morții plutește ca steaua conducătoare a magului. E în vorbirea și în mersul lui tulburarea apelor de dincolo și el interceptează perpetuu scânteile și svonul care pentru nepredestinați au rămas stinse și mute. În moarte însă este imensa și universala contopire. E trecerea tuturor în poezie.

E sublima cuminecătură a revelației și a miracolului. Ceeace iubitorul de plăceri facile, dornicul de mâncare abundentă, scăldatul în îmbelșugare n'au putut pricepe, magicianul morții cu o atingere de baghetă, va dezvălui într'o clipă. Obrazul ca o mască de cârpă va fi rupt în bucăți și ceeace poetul presimțise și vestise numai, se va adeveri cu adevărat. A doua lumină va urma firească și nesimțită.

ilarie voronca

---

1) Nu, „Confesiunile" lui J. J. Rousseau ci, „Dacă sămânța nu moare" a lui André Gide.

2) Întrucât e responsabil un scriitor, de speranța pe care ți-ai pus'o într'însul, întrucât un scriitor trebuie să dea mai mult decât înfiorarea membranelor sale de sentimente sau de vorbe, iată ceeace nu ne va mai preocupa, aici. Dacă dela scriitor aștepți salvarea, integritatea sublimă, scoaterea cu o formulă încantatorie din toată dezolarea și iremediabilul perpetuu în ce măsură ar fi ținut el responsabil de această așteptare, de negăsirea într'însul sau în gestul lui a aceestei supreme consolări ? Dece nu pricepi ? Salvarea, consolarea, nu poate veni decât din tine — însuți: o femeie, înaintea de a mă cunoaște, mă închipuise blond, și după cunoaștere mă făceă răspunzător de neconcordanța dintre mine (imaginea mea aparținându-i) și mine. Firește intangibile plutind peste șipotele mâinilor și realizând toate miracolele de întuneric, două chipuri : Lautréamont — prefăcut în aer înainte de tulburea tensiune și Urmuz prefăcut într'un boschet după ce a trăit și a rostit cea mai amară ascensiune. Și alături de aceștia figura de extraordinară liniște și viziune a lui Constantin Brâncuși.

FOTOLIU REZERVAT

lui B. Fundoianu

Peste zăpezile visului, urma ţi s'a pierdut ca şi ghirlănzile unui flutur prin aier. Un izvor fără început pentru care truda urcuşului prin munţii de onix sau cioburile trecutului este zadarnică.

Ora 24. Sub scaieţii de magnezie a stelelor ecoul liniştii îndeasă cîlţi de păpădie în ureche. Din beciul cu beznă roşie a arterelor de rubin, sîngele îşi răspunde cu ţignalul sergenţilor. Acum fiecare piatră ascunde o emoţie nelămurită şi fiece emoţie este soclul statuiei tale de toate zilele pe care vîntul şi neînţelesul o poartă — crisal de eter — prin continente şi suflete. Acum inima descrie un aritmogrif în toate senzurile căruia se ciocnesc tuberoze. Sub crengile de alun, cine se joacă cu inimi de porumbei cum s'ar juca cu nasturi? Un scripete nevăzut coboară urcă printre măruntaiele de catifea umedă şi caută dunele tremurînde sub brisa reveriei.

Ferestrele se spală pe ochi mai devreme. In această casă de ţară sufletul se loveşte de pereţi ca de un breviar. Colivia viorii răsună spontan cînd printre mobile s'a plimbat în pantofi de pîslă unda similară. Cineva taie felii baletul din menghina amintirii, prin pajişti pieptănate, unde păuni descompun soarele în evantaiul cozilor, pînă'n zarea unde stîlpii de telegraf ţin şoseaua întinsă cu ace de gămălie. O fată sburdalnică cu doi muguri monograma sînilor ţi-a aruncat un bulgăre de voioşie ce nu l'ai uitat cum nu uiţi basmele de scamă ale bunicei în cari ai crezut cum azi crezi în mimetismul norilor din lebădă în batiste de scrum.

Iţi cunoşti toată harta cu povîrnişuri şi lagune. O palmă deasupra capului începe infinitul. Dece primăvara aceasta cu rochie de liliac şi primele foiletoane de rîndunele îţi comprimă inima din cicatrice cu o traversă de oţel cînd freamătul frunzelor deschide o visterie inedită de ecouri, de eclipse. Din caseta somnului treaz, se impletesc volută svonuri vibrări pentru agrafele albastre. Prin oraş dumnezeu îşi exhibă mirări: coşu fabricelor; dar tu iubeşti răcoarea, fără stoluri dantelate, cum te îmbrăţişează în preajma binalelor cu prospeţime. Şi îţi încetinezi pasul. Lăcrămează o caterincă. (Binaua acesta pare un cavou).

Din arsenalul de porţelan ideile şi idolii dispar prin trape. Un parfum alb se volatilizează prin boschetul cu iederă linguşitoare. Dar boschetul e gol. La noapte, piticii inteligenţi şi d'formi îşi vor rostogoli trupurile de cartofi pe nisip, vor rîde cu stilete şi vor urina banca unde ai sgîriat cu unghia o siluetă arbitrară (?) — apoi îşi vor mîngîia bărbile asiriene din cîlţi.

Luna se furişează din draperia norilor, se furişează stelele în petale de mimoză. Din pragul lunei se prelinge o lacrimă de rouă. Cine preface fluturii în stele şi stele'e în lacrimi pentru verigele bucuriei absconse?

Treci degetele prin suflet: numai acest semnal de alarmă ţi-e la îndemînă.

saşa **pană**

ALEIA DE TREPTE

Colomb

Vei ocoli în paşii lupilor pădurea şi foarfeca fîntînii îţi va tăia beregata. O vertebră graţioasă va apleca un cr roşu pe gură şi o gondolă ovală sîngele va pluti pe apele marmoră.

Un clopot cu un flux şi reflux de aramă, mînă turmele spatele cerului, blajin spre o verandă a topoarelor.

Ai adormit lîngă uşa întredeschisă şi în această seară ca o scară un pătrar din şoldul tău urcase pe cer.

■

O scoică şi un golf, iata ţinutul oval al acestui ceas zimţii fluturilor murind. Hohotele spumei te strigau departe d tr'o plecare transperentă, într'o infuzie de fantome, potcovind poduri lăzile mari ale cavaleriei nocturne.

Pianul deschis prin fereastră, e un debarcader de fildeş, tăcere şi o apă de os curge peste mormîntul degetelor. Od goală era un vestiar de umbre, o alee de naluci şi pendula o lucarnă privia în infinit plecarea locatarilor absenţi.

■

Intr'o noapte cu torţe afumînd constelaţiile, au venit ţăra cu mîinile umbroase şi geologice, să scormonească în puţuri t cătorii cari scîrţăiau în osii aseară cu un zâmbet verde în col de otravă al gurii.

Luna spăla cu un ochi placid găleţile goale uitate pe jghe buri şi'n desişuri printre fragi, pumnalele pămîntului tăiau mîin potecilor.

Noaptea era fără foşnete în fînul rumegat prin staule şi tele muşcînd florile de muşeţel pierdute printr'însul, îşi închipui mîncînd stelele mici prin ferestruică. In ochi lor mari şi adorm deschişi, ca într'un ochian depărtarea se leagănă şi în care s letul lor atîrnă ca o limbă la întoarcere. Repezi, umbrele schimbau cu zgomote de armă ce se încarcă printre trenurile marfă în viteză, sărămînd farmaceutice capete de morţi. O mî invelită de zăpezi, aluneca de pe umărul munţilor şi şerpii îng ţind stiletul muşcăturilor distribuite peste zi, se scurg în esofag pietrelor, prin intestinele de zahăr ale trestiilor în cari o vioa fişiie.

Inserarea întoarce poenele pe dos ca tapiseriile.

Rămîi ca un interogatoriu al pămîntului dar nimic nu p să spui. Cineva a luat şi cuvintele, ca din pereţi cuiele. D găurile lungi se scurge peretele pisat şi'n ureche un greiere t minutarele de fierăstrău ale lumii.

■

Un evantai te desface'n umbre şi numai un surîs ca degetar din mijlocul pîntecului mi-a ademenit pupila. Un su ca un cuier oval de oglinzi, o pulbere de oglinzi pluteşte p anotimpuri, prin jocul înalt ca un nimb peste piscuri al stal titelor.

In frunze herghelii verzi zmucesc zăbala primăverii şi turn cavalerul cade în trandafir ca pe o targă roză a amorul Un deget ţi-a rămas încuiat pe buze ca o cheie pentru tur orelor, în noapte singure mîinile sunt liliecii albi ai somnului.

Inapoia ta servitorii scuturau flăcările de pe un balcon fosfor şi propria-ţi umbră, dealungul drumului pe care alergi să te scapi, îţi întinde mîna. Va trebui, după ce-i vei da pant de salamandră, să-i dai şi sufletul ca un dinar.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

UN CHILIPIR ADEVĂRAT

Adoloscența, o cădere vertiginoasă într'unvid; prin absurd căptușit cu țipetele revelațiilor crude. Un cuvînt, ca un proiector zvîrlea cîte o dîră de lumină ascuțită, în bezna cărnii plină de guzgani. Și lunecarea continuă în spațiul dintre paftale de argint. Și cîndva, fără să fi presimțit aceasta, trupurile noastre s-au întîlnit pe scara, pe care mi-ai luat înainte, și atunci mi-ai bănuit că faci primii pași spre o completă despuiere.

Dar cît a fost de amarnic și de plin cu praf, drumul acesta. Peste nervii tăi, un mucigai verzui întinsese straturi de falșificări și insensibilități. Și cum a trebuit, cu sîngele meu, să te spăl de rugină și să dau epidermei o căldură de mlaștină moale. Și pe dinăuntru cărnii să îți curm cu degetele brazde în cari să altoiesc nervi, rupți din sensibilitatea veacului. Muriseși de mult și camera ta, un cavou putred de covoare, a văzut cum am plîns și cum am înebunit, scriindu-ți aceasta pentru judecata de apoi, la căpătâiul cu lumină electrică. Goală, în patul tău ca pe o masă de operație, așa ți-am siluit moartea împreună cu strigoii din noaptea sfîntului Andrei. Știi, mai știu și acum țipătul și pentru că suflu meu de Adam nu te înviase, ne-am despărțit pentru totdeauna.

Dar trupul tău reconstruit de technica modernă în unghiuri și sfere, la fel aparatelor de fotograliat, ascundea sub epiderma de cauciuc un declanșator, care numai din întîmplare apăsat, a desfăcut într'o jerbă de miracole tot rostul pulpelor, coapselor, brațelor.

Și nu ne mai doare pe niciunul, existența laolaltă sub acel plapomă atât de eliminatoare de otrăvuri dealungul trecutei toamne blestemate.

Adolescența, o cădere vertiginoasă într'un vid, prin absurd căptușit cu țipetele revelațiilor dureroase. Dar la douăzeci și unu de ani, mîna ta Raquel s'a desprins de dincolo de moarte, mutîndu-mi căderea pe elipsa unei epiderme hrănita cu bezne, pe elipsa epidermei care dă ocol trupului tău, foșnind ori de cîte ori viu, în acelaș punct al universului.

Și cum din bălăceala aceasta începe a se desface un orizont ireal de irizat pentru contactul cu realitatea, am numit acest început de poem, cu savoarea de mahala a unei expresii de care într'o noapte, ți-a plăcut să rîzi cu toate stelele cerului.

geo **bogza**

După uragan vei găsi florile sparte și prăvălite ca paharele pe o masă, după orgie. Te vei așeza și vei deveni din cauza umerilor goi, o piatră opalină ca după ploile torențiale, — și vor veni toți să vadă miracolul umbrei tale cu atât mai albe cu cât tu vei înegri.

■

Drumurile pierdute aseară se reîntorc prin pașii aierieni ai aurorei ca dintr'o victorie ridiculă și fără rost. In cavoul lămpilor au rămas steme de licurici și florile artificiale ale flacărei foșnesc între degete. O pleoapă pe obraz plimbă o gondolă în apele moarte, un pas îți răstoarnă ca o amforă umărul și'n argilă bulgării sunt porumbei fără aripi. Intr'o dimineață vei găsi în ochiul devastat de vis, sticletele mort în colivie și în zadar vei căuta in ciripitul verde al ceasornicului culoarea pasărei moarte. Vei rămîne cu orbitele goale precum cojile de ou, vei deschide ușa fără mînușile țîțînilor și vei pleca dibuind și te vei înșela pipăind viorile și crezîndu-le păsări moarte și ca o umbră te vei pierde într'o piatră.

stephan **roll**

Balul sîngelui din trupuri rude

Gustul de pampas al rusticului incest

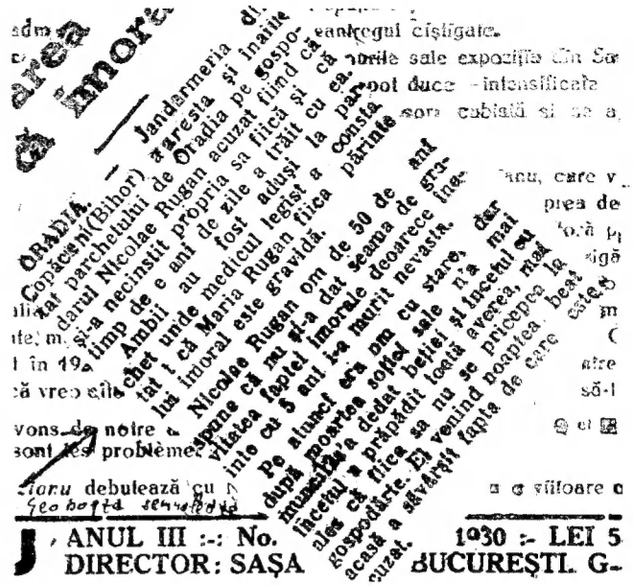

„Dimineața" din 1 Iulie 1929.

Nicolae Rugan
un învechit în țuică și-un vajnic pehlivan
sub o mustață sură își poartă cerul gurii
cîrnos într'o rîvnire, ca fiarele pădurii
și ascuțit a ceartă cînd n'a aflat prilej
să-și potolească setea din sexual gîtlej.
Rachiu-îi bun la toate și dă contur de țîță
clondirului din care, lichidul aghiuță
i-se strecoară 'n sînge cu flăcări vîlvătăi
și mi-l pocnește 'n creier de-i lasă vînătăi.

Nicolae Rugan
își delirează soarta, de văduv herdolan
blestemul acuplării; poftirea la muiere
îi șfichiuie prin creier, macabră împerechere
prin carne vechea poftă, neîncetînd să fiarbă
îi răsucește sexul, îmbătrînit, prin iarbă;
l-ar vrea să intre 'n humă, la moarta lui femeie
să-i pună peste buze, culori de curcubeie
să-i isce 'n trupul supt de viermi și ecuații
o foame pentru care, nu-i ajungeau argații.

Dar, moarta-i moartă
și nu pofțește om înțepenita-i poartă.

Nicolae Rugan
a răbufnit în tindă, puternic sub suman
și ca nebunii, singur, din sînge-a rău ce latră
cînd trupul fetii, cald, i-a mirosit pe vatră
cu ochi plini de păianjeni la ea se trage alături
trecîndu-și pofta toată, sub cîrpăcite pături
și chiuie aflîndu-și nevasta înviată
mai proaspătă de parcă, redevenise fată.
Bătrînul știe rostul la trup orizontal
și gîfîind, pornește, incestuosul bal.

geo bogza

Studioul Teatrului de artă evreiesc

CROITORUL FERMECAT

E cea de a doua premieră pe care talentatul regizor Sternberg cu ansamblul trupei din Kowno, reabilitînd toate venturile melodramatice, toate închistările în formulă ale aşa ziselor „Studio-uri", a reuşit s'o realizeze în sala Teatrului Lipscani.

Meritele, munca multiplă şi ingenioasa sa fantezie şi intuiţie scenică au reuşit admirabil să confecţioneze un spectacol de profundă vibrare artistică, pentru sală, de înaltă şi suculentă inspiraţie dramatică pentru interpreţi. După realizările trupei din Vilna,—unde Sternberg a montat „Căsătoria" lui Gogol cu o cutezanţă şi inovaţie cari au căzut pe capul unui public bleg, luîndu-se depe afiş după a doua reprezentaţie, Sternberg a meditat cu un foc lăuntric şi a plutit cu o vîslă de poet, adînc în apele unui discernămînt pentru noui revelaţii şi inteligenţi teatrale.

După „Noaptea în tîrgul vechiu" grea şi metafizică izbuhire, în care viziunea mistică a vieţii de ghetto-u ovreiesc a fost în cele 3 acte un pisc înălţat în tenebrele dintr'însa, în sensibilitatea emoţiei noastre. Misterul, superstiţia fecundau în besna legendelor, a riturilor şi-a perceptelor obscure şi milenare ale folklorului ovreiesc de profundă intuiţie culturară ; precipitarea personagiilor uluitoare ca pe o peliculă, puse într'un ritm fervent — Sternberg a adus la rampă, a facilitat prin muzică şi dans - monumentala operă a lui Peretz.

Iată, de astă dată, dintr'o nuvelă a tot atît genialului Şalom Alechem, o nuvelă în care panorama personagiilor cu existenţele lor, a componenţilor a două tîrguşoare mizere de mici meseriaşi, de femei cicălitoare, de puzderii de copii şi de cîte cineva preponderent, împrejurul căruia tot interesul psihic al masei pluteşte, intervine, se regizează, transformă şi reprezintă într'un caleidoscop o viaţă uniform de pestriţă, — Sternberg o transpune pe scenă, o teatralizează şi reuşeşte s'o impregneze cu tot farmecul ei, s'o precipite într'un ritm modern, să-i păstreze—ba să-i şi intensifice—dinamica ei psihologică prin mijloacele pe cari i-le pun la îndemînă elementele scenice şi fantezia sa,—să-i observe virtuţile teatrale şi să o reprezinte.

Şimen Eli, un croitor sărac, e trimis de nevasta sa să cumpere dintr'un tîrguşor vecin, o capră. Dar acolo găseşte un farsor care se amuză, îl îmbată şi la plecare îi schimbă capra în ţap. Din acest subiect facil în aparenţă, datorită lui Şalom Alechem care ştie să surprindă şi să concentreze oriunde o valenţă şi-o sinteză a vieţii, s'a ridicat pînă la o desfăşurare efervescentă în situaţii şi'n efecte, personagii multiple survin, se asociază, se interpretează cu cei doi principali eroi şi fac o seară fecundă de teatru şi humor. Doi comentatori (ideia e a lui Sternberg) intervin după fiecare circumstanţă a piesei, s'o dizerteze la rampă.

Sternberg prin alambicul unei neîntrecute fantezii a filtrat-o cu tot burlescul ei, cu toată vioiciunea ; a rupt zăgazurile formulei teatrale obicinuite şi a putut astfel să creeze din nou într'o sinteză cinematografică aproape, prin succesiunea de imagini şi de idei, de tirade scenice, de clovnerie humană. Scena e un laborator vital cu ce oamenii au mai expresiv, mai memetaforic şi mai psihologic. În munca sa, Sternberg a fost ajutat de decoraţia lui M. H. Maxy, care a distonat poate puţin, pe alocuri, cu sensul piesii. Dar poate Maxy a fost silit la aceesta din cauza insuficienţii dimensionale a scenii. A trebuit să sintetizeze cîmpurile aglomerîndu-le, lăsînd strîmte spaţii jocului multiplu şi acrobat al actorilor. Decorurile lui M. H. Maxy sunt admirabile în machetă şi realizate pe o scenă cu suficienţe conforme ar fi fost de egala viziune a regizorului, care la rîndul său a fost şi el —credem —puţin strîmtorat de aceleaşi inconveniente scenice.

Dar priviţi în perspectiva lor independentă de contigenţele mizerabile ale scenei, meritele lui Sternberg şi ale lui Maxy—adăogăm—sunt considerabile. Oprindu-ne la jocul interpreţilor trebuie să aplaudăm cu tot entuziasmul resursele şi pasiunea acestor eroi şi artişti, să spunem că Roza Olschanska are o intuiţie a jocului şi a situaţiei admirabilă, un simţ coreografic al mişcărilor din toată gama jocului şi o egalare cu evoluţia muzicală a comediei care te face să-i bănuieşti o fluidă continuare în piesă şi o profunzime de interpretare şi de chintisenţă a personagiului său; de jocul personal, sincer şi plin de vervă al lui Ruth Taro, de dispoziţia gimnastică şi de dinamica talentului lui Licht şi de colaborarea tuturor celorlalţi că e justă şi apreciată tuturor elogiilor.

Muzica făcută din folklor şi din psalmi sinagogali datorită lui Schwartzman, complectează aceastâ a doua premieră a lui Sternberg.

gh. dinu

BCU Cluj / Central University Library Cluj

VESTIAR

VA APARE în editura UNU, la 10 Mai:

A DOUA LUMINĂ: Ilarie Voronca

AU APĂRUT şi s'au pus în vînzare:

PRIVELIŞTI: B. Fundoianu
DIAGRAME: Saşa Pană
MOARTEA VIE A ELEONOREI: Stephan Roll

VOR APARE:

ZODIAC poezii de Ilarie Voronca
BALADE de Stephan Roll
STEAUA INIMII poezii de Stephan Roll
ECHINOX ARBITRAR de Saşa Pană
ABECEDAR DE POVESTIRI POPULARE de Ion Călug
RIMBAUD LE VOYOU, cartea d-lui B. Fondane care e s presă la Au Sans Pareil este gata de apariţie.

PRIMITE:

HEWARTH WALDEN: Das Buch der Menschenliebe

● & ■ Revista de arhitectură şi plastică scoasă de M. S phor a apărut luna aceasta No. 2. Abonamente pentru Rom face „Unu".

După ce şi-a plimbat obiectivul privirii prin U. R. S. Herwarth Walden scrie în întregime ultimul număr din STU (März-Avril 1930). Pagini în care „literatura" e aservită faptel documentelor. Walden conduce interesul cititorului printre s daţii armatei roşii, prin universităţi, provincii, oraşe. Prin ora copiilor din Odesa unde sovietul copiilor ucrainieni şi-a ales p şedinte „o copilă de opt ani, blondă, cu ochi deştepţi şi fanati

Neîncrezător, cititorul se'ntreabă: nu e Walden un abil m cocitor de basme artistice, sociale?

B. Fondane publică în „Cahiers de l'Etoile" un pasion şi devoltat eseu despre André Gide: „Gide suivant Montaign în care erudiţia se îmbină cu o sensibilitate de înaltă tensiu şi spiritul se rotunjeşte în marea tulburare a problemelor tuale.

U. R. S. S. — A murit în Rusia Mayakowsky. Un nu care a răsvrătit lirica rusească prin 1915 cu dinamismul u temperament în artă exploziv, Dintre futuriştii ruşi a fost cel m însemnat. Agitaţiile lui ca orator, instigator şi bard entuziasm şi spărgeau geamurile de mansardă ale academiilor vîscoase. murit sinucigîndu-se. Un cîntec de lebădă în jazz-band îi poate epitaf.

D-l Victor-Valeriu Martinescu n'a făcut pînă acum niciod parte din grupul revistei „Unu", după cum cu voită minciun crede şi o anunţă. Mai adăogăm că talentul d-sale mirositor trandafirii lîrgă bocanci vara şi că activitatea d-sale de răsvr literar nu ne interesează cîtuşi de puţin.

Ministerul Artelor a premiat pe sculptoriţa Milita Pătra cu 25.000 lei şi a reţinut pentru pinacotecă o pînză a pictor M. H. Maxy (din Salonul Oficial 1930).

Începînd dela 1 Mai, directorul revistei UNU nu mai meşte corespondenţă la Căsuţa poştală 114.

ANUL III No. 25 ■ MAI 1930 ■ LEI 5 ■ COLABOREAZ

geo bogza :-: victor brauner :-: c. brâncuşi :-: ion călug gheorghe dinu :-: dan faur :-: b. fundoianu :-: saşa pană stephan roll :-: ilarie voronca

UNU revistă de literatură :-: apare lunar :-: direc saşa pană :-: bucureşti (2) g-ral angelescu

TIPOGRAFIA „STEAUA ARTEI" B-DUL MARIA 2